

Белоглав лешояд *Gyps fulvus*

Описание на вида

Постоянен и скитащ вид, с по-изразена склонност към миграция при младите. През България преминават част от мигрантите (млади птици и възрастни) от остров Крим, а така също и скитащи млади птици и възрастни от малкото колонии на вида на Балканския полуостров. Наблюдаваните прелетни птици са предимно по бреговата зона. Летят поединично и много рядко в малки групи до 4 индивида. За своите размери, са отчитани и на голяма височина (500-700 м). Очевидно имат затруднения с избягване на ветрогенераторите и има доказани сблъсъци с този вид в Испания, Гърция и България.

Сн. Светослав Спасов, БДЗП

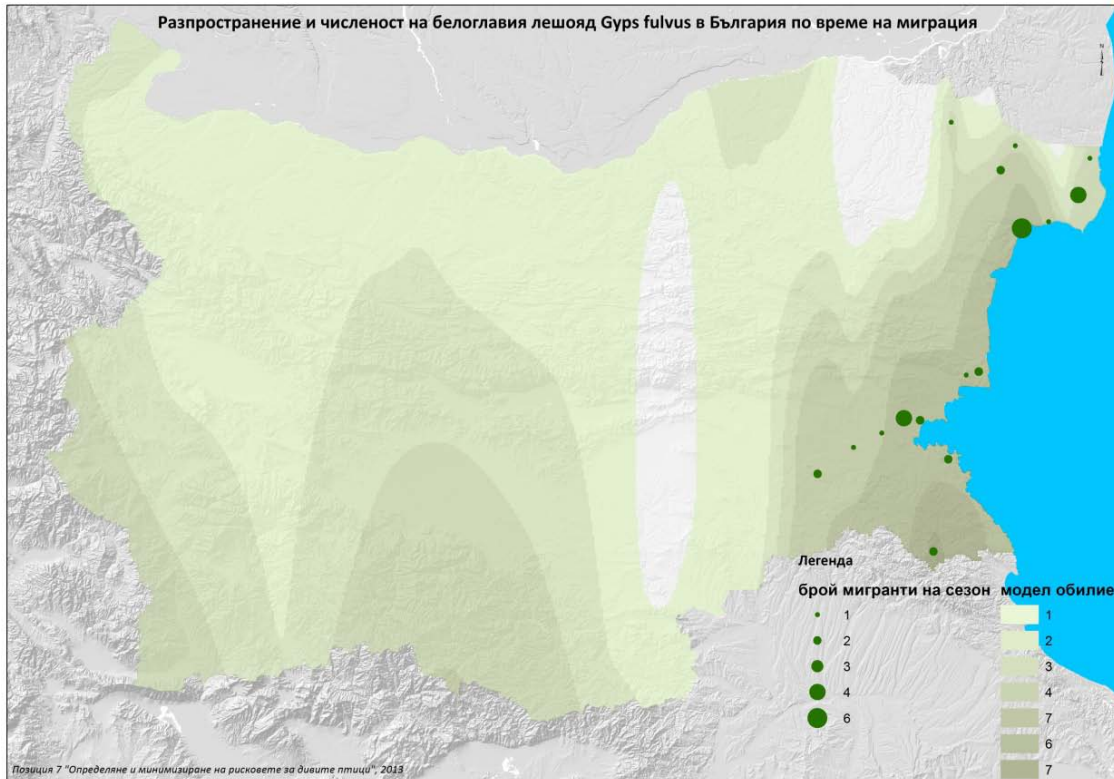
Степен на проученост, обзор на наличната информация и принос на проекта

В България миграцията на белоглавия лешояд е сравнително слабо проучена, като по-голямата част от данните се отнасят до есенната миграция. Според Симеонов и кол. (1990), видът е скитащ в есенно-зимния период. В периода 1979 до 2003 г. (с изключение на 1994, 1995, 1997 и 2000 г.) е проучена есенната миграция на вида в района на Атанасовското езеро, като за 24-годишния период са регистрирани числености до 6 (1993 г.) индивида за миграционен сезон (Michev et al., 2011). В три от годините не са регистрирани мигриращи белоглави лешояди. Според това проучване миграцията на белоглавия лешояд започва от последната десетдневка на август и продължава до втората десетдневка на октомври (между 23 август и 18 октомври). Миграция на белоглави лешояди е наблюдавана в района на Балчик през 2003 г. при целенасочено проучване на миграцията, свързано с намерения за развитие на ветропаркове, като за един миграционен сезон са установени да прелитат 3 индивида (НБОИ, 2012). През есента на 2004 г. в рамките на целенасочено проучване на есенната миграция в Източна България, паралелно на 9 наблюдателни точки за целите на Натура 2000, миграция на белоглави лешояди е установена в района на Добруджа при Горичане (4 инд.), Балчик (6 инд.), в Източна Стара планина – при село Баня (2 инд.), в района на Созопол при село Равадиново (2 инд.) и в Странджа при Малко Търново (2 инд.) (БДЗП, 2005). Най-голям брой мигриращи белоглави лешояди през този миграционен сезон са наблюдавани при Балчик. Птиците са установени в периода от 23 август до 12 октомври. През 2005 г. при проучването на есенната миграция в Източна България паралелно на 9 наблюдателни точки, един белоглав лешояд е наблюдаван в района на Добруджа при село Топола през август. В периода от 2006 до 2010 г. започват да се провеждат проучвания на миграцията на птиците във връзка с инвестиционни интереси за изграждане на ветрогенератори, като проучванията са съсредоточени основно в Добруджа. При тези проучвания мигриращи белоглави лешояди са наблюдавани при Телериг през 2009 г. и при Снягово през 2010 г. – по един индивид. При проучвания за изграждане на ветрогенератори в района западно от Дуранкулак на 22.10.2010 г. е наблюдаван белоглав лешояд, прелитащ в посока на юг, който около един час по-късно е убит от ветрогенератор на ветропарка „Свети Никола”, в близост до село Поручик Чунчево.

В Световния справочник на миграционните пътища на грабливите птици (Zalles, Bildstein, 2000) като места с миграция на белоглави лешояди, освен Атанасовско езеро, е посочена и Софийската котловина, базирано на публикацията на Янков и кол. (1994). Извън посочените по-горе райони при случайни наблюдения на птици, един белоглав лешояд е наблюдаван в района на Свети Влас през есента на 2012 г. (НБОИ, 2012).

В резултат на проучването на есенната и пролетната миграция в рамките на проекта „Минимизиране на рисковете за дивите птици” бе потвърден фактът, установен при предходни проучвания, че белоглавите лешояди мигрират през Добруджа, като през 2011 г. са наблюдавани птици при Дуранкулак и Пленимир, а през 2012 г. в района на нос Калиакра. Също така бе установено, че фронтът на миграцията на белоглавия лешояд в района на Бургас не е само над Атанасовско езеро, а се простира на запад до Александрово.

По време на проучването на пролетната миграция през 2012 г. не са наблюдавани мигриращи белоглави лешояди.

Фиг. 40 Разпространение и численост на белоглавия лешояд в България по време на миграция на база на наличната информация

Характеристика на миграцията

Численост и фронт на миграцията

По време на пролетна миграция през България не са установени да прелитат белоглави лешояди нито в периода на проучванията 2011 – 2012 г., нито при предишни проучвания или случайни наблюдения след 1990 г. Пролетна миграция на белоглави лешояди през 1986 г. се съобщава за Софийското поле – 2 екз. (Янков и кол., 1994).

По време на есенна миграция през България прелитат около 20 белоглави лешояди (Костадинова, Граматиков, 2007). В Северна България белоглавият лешояд е наблюдаван изключително само в Добруджа, основно в крайбрежната ѝ част (Дуранкулак, Горичане, Поручик Чунчево, нос Калиакра, Топола, Балчик), но са наблюдавани птици и на запад до Телериг (НБОИ, 2012). В Южна България белоглави лешояди прелитат от морския бряг (при Свети Влас и Равадиново) на запад до Александрово. Няма данни белоглавите

лешояди да летят над морето или да пресичат Бургаския залив. Птиците, прелитащи по Черноморието са най-вероятно от полуостров Крим, а тези наблюдавани в Софийското поле – от колонии по Адриатическото крайбрежие, маркирани индивиди от които са установявани и сред белоглавите лешояди в Източните Родопи (НБОИ, 2012).

Интензивност и динамика на прелета

Сезонна динамика

Есенната миграция на белоглавия лешояд започва още в началото на август и продължава до края на октомври, като основната част от птиците преминават през страната ни през втората половина на септември.

Дневна динамика

Белоглавият лешояд е регистриран да прелита основно между 9 ч. сутрин и 15 ч следобед, като в някои случаи са регистрирани и птици рано сутрин.

Височинно разпределение на прелитащите реещи птици

На база на съществуващите наблюдения не може да се изведе закономерност във височинното разпределение на прелета на белоглавия лешояд. Все пак по време на миграция белоглавият лешояд рядко лети на височина над 500 м. При проучванията през 2011 – 2012 г. голяма част от птиците са наблюдавани да летят на височина до 200 м, но при предишни проучвания (основно в Добруджа) са наблюдавани и голям брой птици прелитащи на височина между 200 и 500 м.

Миграционни потоци

Основното направление на прелитащите белоглави лешояди в Добруджа е на юг, като в зависимост от особеностите на релефа в крайбрежните райони птиците летят и на югозапад. В Южна България основното направление на полета е на юг, югозапад или югоизток, без да има зависимост между местоположението на наблюдателната точка и направлението на прелета.

Използване на района за стационаране и нощуване от реещи птици

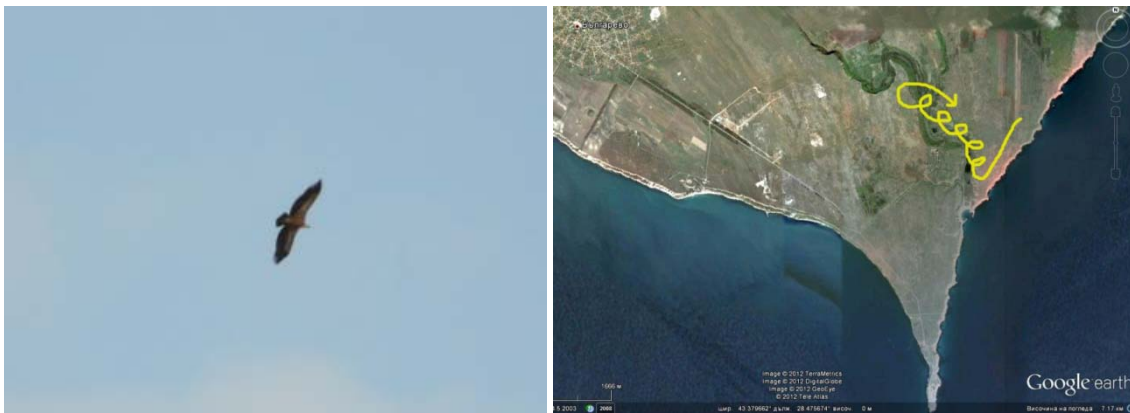
Няма данни за нощувки на белоглави лешояди по време на миграция.

Поведение спрямо опериращи ветрогенератори

В Приморска Добруджа е регистриран случай на гибел на белоглав лешояд поради сблъсък с ветрогенератор на 22.10.2010 г. През есента на 2012 г. е наблюдаван белоглав лешояд, опитващ се безуспешно да преодолее опериращ ветропарк до нос Калиакра. В опити да набере височина и да прелети над преграждащите района от север и северозапад редове генератори, птицата се е връщала многократно между морето и турбините в продължение на часове (П. Янков, писм. съобщ.).

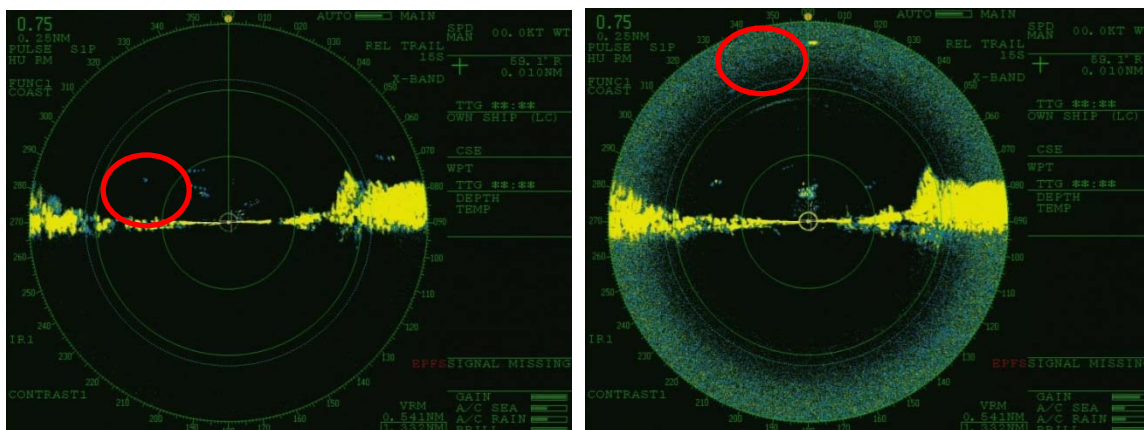

Фиг. 41 Белоглав лешояд (*Gyps fulvus*), загинал при удар с ветрогенератор, 22.10.2010 г.

Фиг. 42 Млад белоглав лешояд (*Gyps fulvus*) над долината Болата, 22.09.2012 г. (П. Янков)

Радарно проучване на миграцията – регистрирани сигнали

Фиг. 43 Прелитащи белоглави лешояди засечени с радар